

Miljønytt

3. Utgave - 2012 • Årgang 18

**Det tåles ikke lengre så indelig vel,
avfall som dumpes og brennes.**

**Vi vet nå at det ikke forsvinner av seg selv,
og miljøbevisstheten blant oss tennes.**

- Heldigvis!

- Nyhet: Inert avfall
- Tips om dumping
- Diffust søppel
- Hvor mye kaster vi?
- Takk til Nils Harry

“Jeg skulle bare ta et landskapsbilde,
så fant jeg dette her” fortalte Odd.
(Foto: bilde t.h: Odd Karlsen)

Mindre til deponi - mer til gjenvinning

Hver enkelt av oss kaster stadig mer avfall. Dette er en ikke ønsket utvikling. Det betyr at vi øker forbruket av ressurser. Samtidig blir vi stadig minnet på at dette medfører økte utslipp av klimagasser. Vi kjøper for eksempel jevnlig nye klær, og kvitter oss med de "gamle", enten til Fretex eller i restavfallet. Men hvor ofte ser du en bukse som er lappet på knærne eller en genser som har lapper på albue? Nesten aldri, dersom de ikke, som enkelte nye dongeribukser, selges med hull på låra fordi det er "in". Tilsvarende skjer med kjøkkeninnredninger, møbler komfyrer, etc. Vi kaster ting før de er utslitt, og fordi vi har råd å kjøpe nytt.

Denne runddansen skaper avfall, mye avfall. Den positive nyheten er at stadig mindre avfall legges på deponi. I 2011 ble kun 2,1% av alt innsamlet avfall i Lofoten lagt på deponi. Resten ble gjenvunnet. Dette er i samsvar med myndighetenes mål om at mengden avfall til gjenvinning skal økes i tråd med det som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå (Klif).

Et annet nasjonalt mål i denne forbindelse er at veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten (BNP målt i faste priser). Skal dette målet nås, må vi alle la ting vare litt lengre før det blir avfall.

Med gjenvinning menes både materialgjenvinning og energitnyttelse. I LAS blir innsamlet restavfall fra husholdningene sortert, kvernet og sendt til energigjenvinning i Sverige. Deponiet i Haugen er dermed nesten ikke i bruk lenger. Dette er hovedårsaken til at vi i Lofoten Avfallsselskap har en gjenvinningsgrad på nesten 98%. Men også materialgjenvinningsgraden (58%) hos oss ligger høyere enn på landsbasis (40%). Disse tallene indikerer at dere er rimelig flinke å sortere, noe vi også observerer gjennom økt bruk av miljøstasjonene. Fortsett med det så skal vi i LAS forsøke å legge forholdene enda bedre til rette for økt sortering.

Einar Solvang, daglig leder

HUSK:

Vi holder langåpent (kl. 18.00) én dag i uka på miljøstasjonene.
Vågan - tirsdag • Fjøsdaalen - onsdag • Vestvågøy - torsdag

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Vi seier NEI til dumping!

Dokumentasjonen på at noen har dumpet avfall under Djupfjordbrua i Moskenes fikk mange av oss til å sette kaffen i vrangstrupen. For noen år siden var det vel knapt noen som hadde hevet skuldrene. Verden beveger seg, og holdningen har endret seg, heldigvis!

I dag er innbyggerne i Lofoten blitt raske til å si ifra når noen avhender avfallet på en ikke-godkjent måte. Antallet øker når snøen forsvinner, og man har muligheten til å tipse anonymt. Kunnskap om at avfallet ikke blir borte og løsninger for mottak av avfall, er to årsaker til at dette går riktig vei.

Både miljøfaglig ansvarlig i Vestvågøy, Anja Meland Rød, og leder av teknisk drift i Vågan, Svein Christiansen, bekrefter at tipsere får beholde sin anonymitet. Spesielt Anja melder om en stor pågang av tips, med 23 hittil i år, mens Svein melder om 10-15 tips per år. Alle sakene kan ikke løses på timen, men det er viktig å få de registrert så man aner omfanget, oppfordrer Anja videre.

Begge avdelingene opplever at det har vært en holdningsendring de siste årene, og at det er uakseptabelt både å tenne bål og/eller dumpe avfall. Brenning av søppel kan gi svartøyk og spre miljøgifter gjennom aske og avgasser. Kjølenskap, stoler og madrasser er heller ikke noe estetisk fint å finne igjen i fjæra eller på en rasteplass. Vi gleder oss på vegne av den Lofotske naturen, og håper den kan se en lys fremtid i møte i forhold til forsøpling.

Gratis å levere!

Prisen på **jern og metall** styres av etterspørsel i det europeiske markedet, og vil variere over tid. I øyeblikket er det gratis å levere.

OBS! Hvis du har mye jern og metaller sammen med restavfallet, risikerer du at det blir fakturert som usortert. Gjelder ved levering på Haugen/miljøstasjonene ved store lass og usortert innhold i utleiecontainere. Sortering skal lønne seg!

Foto: Odd Karlsen

Tips mottas, gjerne anonymt

Siden forsøpling og spredning av miljøgifter er både ulovlig og til besvær for alle som ferdes her, ønsker man å få slutt på denne praksisen. Når kommunene får tips finner de ut hvem som er grunneier og dermed er ansvarlig. Saken blir registrert og grunneieren blir kontaktet.

Tlf - Moskenes/Flakstad/Vestvågøy: 760 56 053

Tlf - Vågan: 764 20 000 v/teknisk etat.

Og ta gjerne bilde med mobilkamera, om du har det for hånden.

Kr 0,81 pr/kg.
inkl. mva

Ny avfallstype: Inert avfall

Det betyr "ikke-brennbar" avfall, og har hittil har gått som restavfall. Siden restavfallet går til energigjenvinning, mens glass, porselen, glava/steinull, tegl- og lecastein brenner svært dårlig, har det vært et behov for å få sortert ut denne avfallstypen separat som egen fraksjon.

Inert avfall har ikke innhold av organisk materiale, og så lenge det ikke inneholder miljøgifter kan det legges på deponi i Haugen, og man sparer transportkostnader og utslipp.

For deg som innbygger er det kanskje ved prosjekter innen oppussing dette er mest aktuelt. En gammel vask, et toalett eller en mur veier tungt på kiloene, og slik sett vil det å sortere ut dette inerte avfallet være billigere for deg.

På miljøstasjonene i Svolvær og på Leknes er det klargjort rampe og egen container, slik at det skal være enkelt å tømme.

L
Ø
N
N
S
O
M
T

Noen liker å bruke penger, andre liker å spare penger - men alle liker en "god deal"!

Det tør vi påstå, og å kildesortere ER virkelig en "god deal"! Noe av det dyreste avfallet man kan levere er (ikke overraskende) usortert avfall og restavfall.

Sorterer du ut avfall som kan gjenvinnes og/eller er gratis å levere, så blir det mye billigere for deg.

Emballasjeplast, folie, papir og papp, tøy til Fretex, metallemballasje, glassemballasje, rent trevirke, jern og metall, EE-avfall, elektronikk og farlig avfall er alle gratis å levere for husholdninger. Når du plukker dette ut av restavfallet blir det ikke så mye igjen...

MEN, vær flink til å følge henvisningen på miljøstasjonen, -det er godt skiltet!

EMBALLASJE er ofte stikkordet for gjenvinning, om du synes det er mye å holde styr på.

Ikke noe hyggelig syn, selv om det er gjemt bak en container. Og dessverre ikke unikt...

“Diffust søppel”

Søppel som kastes eller mistes av enkeltpersoner kalles gjerne diffust søppel, og er en kilde til marin forurensning. Når vi nå vet at store deler av det marine avfallet i havet har regionalt opphav og at det altså ikke har kommet over lange avstander (Hold Norge Rent, rapport strandryddedagen 2012), så er det kanskje noe å hente på å identifisere kildene her lokalt.

Og hvor kan vi da tenke oss at “noen” kaster eller mister avfall ute i naturen? Avfallet ved denne containeren ligger ikke langt fra vannet, og det er ikke vanskelig å se for seg at litt vær enkelt kan ta med de lette tingene. En plastpose veier ikke mye, og blir lett tatt av vinden.

Glasscontainer'n

Vi velger å tro at folk flest vil være flinkest mulig ved å sortere ut mest mulig glass. Men noen ganger kan man faktisk være for flink! Faktum er at det er **kun** emballasjegglass som kan gjenvinnes gjennom denne innsamlingen. Skal man få gjenvunnet mest mulig, må glasset være mest mulig ensartet (homogent).

Det betyr at kun glass- og metallemballasje kan kastes i våre glass- og metall-emballasje-containerer.

Her skal det **IKKE** være:

- Peisglass
- Speil og vinduer
- Melkeglass og tallerkener
- Blomstervaser

Dette kan kastes sammen med **inert avfall**.

Så finner vi også ting som brødristerer, termosar eller andre ting som ikke er emballasje. Dette skal kastes der det hører hjemme.

Ellers er rengjøringen av emballasjen før den kastes, tilfredsstillende. **Takk for hjelpen!**

Visste du at:

☺ I et KFK-kjøleskap produsert før 1993 er det så mye klimagass at det tilsvarer 10 000 km med bilkjøring (El-retur).

☺ Metallemballasjen vi gjenvinner i Norge hvert år, tilsvarer vekten av et middels stort hurtigruteskip (Hold Norge Rent)

☺ Kjøper du et brukt klesplagg i stedet for et nytt per måned, bidrar du til å spare utslipp av nesten 500 kg CO₂ i løpet av et år. (Fretex)

Hver nordmann kaster i snitt **438 kg** hver, i løpet av ett år! (SSB: 2011)

Hvor mye kaster hver av oss?

Det en sammenheng mellom hva vi forbruker og avfallet som blir igjen etter oss. Ja, SSB har til og med regnet ut at for hver kr 1000,- som går til forbruk, kastes ca 2 kg avfall!

Hvert menneske i Norge kastet 438 kg avfall (2011) og det er 6% mer enn året før. Av dette gikk 40% til materialgjenvinning, og vi har sortert ut 9 kg mer i snitt fra året før. Den avfallstypen vi er flinkest til å sortere ut er papp og papir med 300 000 tonn, men plast øker mest. I snitt kaster den jevne europeer 33 kg mer.

Det husstandene i Norge kaster utgjør likevel bare 23% av den totale mengden avfall, for hoveddelen kommer fra industrien, og spesielt fra bygg- og anleggsvirksomhet. Mengde og sammensetning

av avfall fra industri og næringsliv varierer fra bransje til bransje.

I Lofoten tok vi i første halvår i år imot 13.608 tonn med avfall, det er en liten økning fra fjoråret. Det er strenge krav til avfallsmottak i dag, med ytterligere sortering og kontroll også etter at husholdninger og bedrifter har sortert seg ferdige. For eksempel går alt papir fra husholdning over sorteringsbånd, hvor man manuelt står og sorterer ut drikkekartonger med navn til kartonglotteriet, kartong og papir.

Når abonnenten kun har kastet papir i sekken, så går det ganske radig. Det hender imidlertid at man finner andre ting i papirsekken, der det verste tilfellet har vært sprøytespisser. Dette understreker viktigheten av at sortering er gjort riktig.

Kilde: www.SSB.no/avfkomm

Gavepapir er restavfall!

Husk at gavepapiret til bursdager og julefeiring er restavfall. Papiret har en dårlig kvalitet, og inneholder mange miljøgifter, slik at dette ikke kan gjenvinnes til nytt papir.

Bruk gavepapirsekken som er delt ut, og sett den ut når **RESTAVFALLET** hentes!

Ønsker man en miljøvennlig måte å pakke inn gaver på, kan man benytte gråpapir eller avis-papir (som kan gjenvinnes), og heller pynte med sløyfer, silke- eller bastbånd.

Vi i LAS ønsker alle en riktig god førjulstid!

60 000 km med gavepapir havner under norske juletrær på julaften - det er halvannen gang rundt jorda - og utgjør 2700 tonn avfall!
Kilde: klikk.no - 24.12.2011, Niklas Hart.

Takk for langt samarbeid!

Siden første driftsåret til Lofoten Avfallsselskap IKS i 2004, har Nils Harry Jakobsen Transport (enkeltpersonforetak) fraktet avfall for LAS. Oppgaven har vært å frakte fulle containere fra miljøstasjonene til avfallsanlegget i Haugen. I perioden 2001 til 2011 ble det også mange turer med restavfall fra Lofoten til Kiruna der energien i avfallet ga varme til våre svenske naboer. De fleste som har bodd her i Lofoten noen år har ganske sikkert møtt den store blå lastebilen til Nils Harry, med én container på bilen og én på hengeren bak. Slik har han holdt det gående både tidlig og seint, år etter år, i allskens vær, inntil i vår. Da meddelte han ledelsen i LAS at nå ønsket han å gjøre noe annet.

Selv om containertransporten har vært ute på nye anbudsrunder flere ganger har Nils Harry trukket det lengste strået hver gang. I de årene han har holdt på har avfallsmengdene mer enn doblet seg. Likevel har han løst oppdraget på en utmerket måte for LAS.

Vi takker Nils Harry for hans solide innsats gjennom mange år, og ønsker han lykke til med sin nye arbeidsoppgave – å frakte matvarer fra Tromsø til butikker i Lofoten.

Avhending av gamle dekk

Gamle utdaterte dekk kan gjenvinnes, og det er forhandlere av dekk som har plikt på seg til å gjøre dette. D.v.s. at alle dekkforhandlere plikter å ta i mot dekk gratis, selv om dekket er gammelt eller er kjøpt et annet sted.

Dekkforhandler Bjarte Hansen, Esso Leknes, informerer om at de tar i mot alle dekk gratis, men uten felg. Dvs at felgen må fjernes og leves miljøstasjonen (Jern og metall er p.t. gratis å levere). Forhandlere er oftest behjelpelig med å ta dekket av felgen, det koster hos ESSO fra kr 50,- pr dekk.

Gamle dekk finner man blant annet igjen som granulater på kunstgressbaner, og som nye dekk. Vil du vite mer, les på www.ragnsells.no

Rettelse fra LAS Miljønytt nr 2/12

- Vi vet selvfølgelig at Vikten ligger i Flakstad kommune.
- Og har du plast i matavfallsdunken, så kan renovatøren la den stå igjen uten at du får tømt, derfor må kun bioposer benyttes...

LAS Miljønytt beklager.

Vi anbefaler:

Den interaktive avfallspyramiden www.avfallspyramiden.no - nyttig i skoleundervisning, men interessant for alle som er ferdig med skolen også.

Avfallspyramiden

Avfallspyramiden er retningsgivende for norsk avfallspolitikk, herunder også Lofoten Avfallsselskap. Siden den er videst på toppen, så handler dette om mengder av avfall, der målet er å ha minst mulig til slutt.

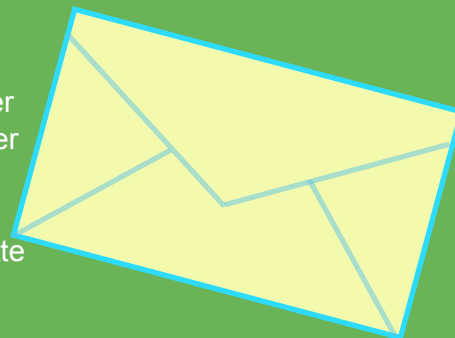
Første mål er å minimere mengden avfall (1). Regelverk, forhandlere og forretninger kan gjøre noe, men tilslutt er det deg det står på. Hvordan du nyttegjør din forbrukermakt, og om du har vilje til endring.

Deretter ønsker man å bruke om igjen (2) det som går, og godt er det da at redesign har blitt så populært. Deretter kommer materialgjenvinning (3), hvor kildesortering spiller en stor rolle. Første på nest siste plass følger energigjenvinning (4), og helt nederst deponi (5), der den nye sorteringsmuligheten "inert avfall" hører hjemme, og som også kalles "ikke-brennbar".

Skal du flytte, og har ny fakturaadresse?

Husk å melde adresseendring til oss! Eier du fortsatt boligen, men befinner deg på en annen adresse for en kort eller lang tidsperiode? Da er det ditt ansvar å sørge for at posten kommer frem til deg, også fakturaer fra LAS.

Det er faktisk du som blir ansvarlig for de kostnader som eventuelt måtte påløpe som følge av at faktura ikke er betalt i tide. Det er viktig å skille mellom endring i fakturaadresse og eierskifte.

Sammen holder vi Lofoten ren!

Gratis å levere elektronikk!

Det gjelder både lyspærer, lysstoffrør, ledninger, all småelektronikk (EE-avfall), hvitevarer og brunevarer med mer - kort sagt ALT som går på batteri eller strøm. Elektronikk inneholder miljøgifter, og må miljøsonneres. Det skal leveres på miljøstasjonen eller til forhandler av elektriske artikler.

Følg oss på facebook og internett:

www.facebook.com/las.lofoten
www.las-lofoten.no